

Zaterdag 1 december 2018

TivoliVredenburg - Hertz - 15.00 uur

RAGAZZE QUARTET & RICK STOTIJN

Rosa Arnold, viool

Lisanne Soeterbroek, viool

Annemijn Bergkotte, altviool

Rebecca Wise, cello

Rick Stotijn, contrabas

Ervin Schulhoff 1894 - 1942 / Marijn van Prooijen

Vijf stukken voor strijkkwartet

Alla Valse Viennese - Allegro

Alla Serenata - Allegretto con moto

Alla Czeca - Molto Allegro

Alla Tango - Andante

Alla tarantella - Prestissimo con fuoco

Edgar Meyer *1960

Duo voor cello en contrabas

Astor Piazzolla / J.S. Bach / Marijn van Prooijen

Libertango - Prelude BWV 855

La Muerte del Ángel

Pauze

Pavel Haas 1899 - 1944 / Marijn van Prooijen

Strijkkwartet nr. 2 'From the Monkey Mountains'

Landscape - Andante

Coach, Coachman and Horse - Andante

The Moon and Me - Largo e misterioso

Wild Night - Vivace e con fuoco

Swinging the bass, het programma van het immer avontuurlijke Ragazze Quartet en contrabassist Rick Stotijn, is vooral een statement. Het vertelt dat de band tussen de klassieke en populairdere muziek van alle tijden is en dat een aantal componisten gedurende de twintigste eeuw geen enkele aversie had jegens populaire stijlen en vormen die teruggaan tot de

volkse serenade uit de Renaissance en de Barok en ook de recentere Weense wals, de jazz en de tango omarmen. Vooral Tsjechische componisten als Ervin Schulhoff en Pavel Haas beleden een open geest. Dat zij beiden vanwege hun joodse achtergrond de Tweede Wereldoorlog niet overleefden, had grote consequenties voor de voortgaande acceptatie van populaire invloeden in de kunstmuziek. Na 1945 werd alles anders en moesten latere componisten als Astor Piazzolla en Edgar Meyer hun plek weer bevechten en meer dan ooit duidelijk maken dat zaken als de tango, bluegrass en jazz net zo goed deel uitmaken van de westerse cultuur als een symfonie en een sonate. Van Schulhoff via Meyer en Piazzolla naar Haas is zo een muzikale reis die vraagt om een open geest en een warme omarming van alle vormen van muziek.

Schulhoff - verbinder tussen Barok en Weense School

Het is een muzikale reis die de Tsjechische componist Ervin Schulhoff ook in zijn eentje aflegt in zijn *Fünf Stücke für Streichquartet*. De basale opzet van het werk lijkt op een barokke suite - alle stukken zijn gerelateerd aan een (volks-) dans - en daarnaast zijn het op zichzelf staande miniaturen die de Tweede Weense School weer in herinnering roepen. Al is het bij Schulhoff allemaal niet zo serieus. Hij schreef de werken in 1923 en droeg ze op aan Darius Milhaud. Schulhoff gold toen als een groot talent en werd al op tienjarige leeftijd op aanbeveling van niemand minder dan Antonin Dvořák aangenomen op het Conservatorium van Praag. Hij ontwikkelde zich verder in Wenen en Leipzig tot een begenadigd pianist en een origineel componist en keerde in 1923, het jaar van de *Fünf Stücke*, terug naar Praag. Daar schreef hij zijn beste kamermuziekwerken die zijn voorliefde verraden voor jazz, ragtime, kwarttoonsmuziek, dadaïsme en de Tsjechische volksmuziek. Het is allemaal aanwezig in de vitale *Fünf Stücke für Streichquartet* dat met *Alla Valse* en *Alla Serenata* wel een parodie lijkt, met *Alla Czeca* nationalistisch, terwijl *Alla Tango* refereert aan de moderne stijlen en *Alla Tarantella* Schulhoffs belangrijkste element naar buiten brengt: de ritmische vitaliteit. Al in 1919 schreef hij: 'Muziek moet boven alles fysiek plezier geven, zelfs tot extase leiden. Muziek is nimmer een vorm van filosofie, het komt voort uit een extatische conditie en vindt zijn expressie door middel van ritmische beweging.' Een element dat nog meer naar voren komt nu Marijn van Prooijen de contrabas aan het strijkkwartet heeft toegevoegd.

Edgar Meyer - bluegrass, jazz, pop en klassiek

De Amerikaanse multi-instrumentalist Edgar Meyer is niet voor één stijl te vangen. Zijn wortels liggen in de bluegrass, maar hij is net zo makkelijk thuis in jazz, pop en de klassieke muziek. Meyer werd door zijn vader opgeleid tot bassist en groeide uit tot een grootheid in Nashville. Door zijn honger naar muzikale input zocht hij samenwerking met uiteenlopende musici. Hoewel hij zichzelf vele instrumenten tot op hoog niveau leerde bespelen is de contrabas daarbij altijd zijn basis

gebleven. Zo schreef hij twee concerten voor contrabas en orkest en een Dubbelconcert voor contrabas en cello. Als een 'vingeroefening' voor dit concert schreef hij een duo voor cello en contrabas, waarin de diverse stijlen vooral op de achtergrond aanwezig zijn. Het is een veelkleurig werk dat bij vlagen doet denken aan een moderne *Invention* van Johann Sebastian Bach. De contrabas is zowel gangmaker als tegenstem in een werk dat introspectie en uitbundigheid verenigt in slechts zes minuten tijd.

Piazzolla - bruggenhoofd tussen Bach en tango

'Traditionele tangoliefhebbers bejegenden mij vol haat, want ik introduceerde fuga's, contrapunt en andere oneerbiedigheden. Alle tangocritici in Buenos Aires dachten dat ik gek geworden was.' Aan het woord is Astor Piazzolla, de componist die een opmerkelijke synthese bereikte tussen de wereld van de tango en de wetten van het klassiek concertpodium. De tangocultuur behoorde in de eerste decennia van de twintigste eeuw toe aan de minderbedeelden van Buenos Aires. Dus toen de tango in de jaren veertig de danszalen veroverde, wenste Piazzolla zich op geen enkele wijze met deze muziek te associëren. Hij wilde immers een serieus componist worden. Pas in 1956, tijdens een studieperiode bij Nadia Boulanger, ontdekte hij zijn wortels en groeide hij uit tot de grote innovator van de traditionele Argentijnse tango. In eerste instantie combineerde Piazzolla de tango-invloeden met traditionele westerse compositiemodellen. Pas in de jaren zeventig schreef Piazzolla, terwijl hij in Italië verbleef, op advies van zijn Europese agent Aldo Pagani een aantal op zichzelf staande korte werken die 'makkelijk door radio-stations geprogrammeerd konden worden'. Met deze composities uit de Italiaanse periode zoals *Libertango* en *La Muerte del Ángel* bracht de componist de dansvloer en het concertpodium definitief bijeen en legde hij de basis voor de bloei van de tango die tot de dag van vandaag voortduurt. Dat hij daarbij zijn klassiekers goed kende, maakt componist en arrangeur Marijn van Prooijen duidelijk door tussen deze twee werken de Prelude in e BWV 855 uit het *Wohltemperierte Klavier* van Johann Sebastian Bach te plaatsen. Piazzolla ging vaak te rade bij Bach en leerde zowel op het gebied van stuwende orkestprogressies als swingende meerstemmigheid veel van deze barokke grootheid.

Pavel Haas - gegrepen door jazz en volksmuziek

Net als zijn generatiegenoot Ervín Schulhoff was de Tsjechische componist Pavel Haas zeer gegrepen door de jazz van zijn tijd en door de Tsjechische volksmuziek en de invloed van de taal. Dat laatste kreeg hij ongetwijfeld mee van zijn belangrijkste leermeester Leoš Janáček, bij wie hij in Brno studeerde. En zoals Janáček persoonlijke inspiratie tot een programma voor zijn strijkkwartetten maakte, zo voorzag Haas zijn Tweede strijkkwartet uit 1925 van een programma. De ondertitel 'From the Monkey Mountains (*Z opicích hor*) verwijst naar een zomer-

se trip naar de Moravische hooglanden in vier sfeervolle delen. Het eerste deel schildert in lyrische bewoordingen het landschap met wuivende grashalmen en kleurrijke bloemen, het tweede deel, *Coach, Coachman and Horse* suggereert een bewogen reis door hobbelige en modderige wegen, afgesloten met een wilde coda. Het derde deel klinkt als een twintigste-eeuwse nocturne en roept herinneringen op aan Schönberg destijds veel indruk makende *Pierrot Lunaire* en het laatste deel met de suggestieve titel *Wild night* laat horen hoezeer het ritme voor Haas net als voor Schulhoff een belangrijke drijfveer is. Haas voegde zelfs optioneel percussie toe om de link met jazz en de Latijns-Amerikaanse rumba te benadrukken. Met een toegevoegde contrabas in de gelederen lukt dit ook uitstekend.

Paul Janssen

Het **Ragazze Quartet** speelt klassieke en moderne strijkkwartetten: bevlogen en op het hoogste niveau. Met spraakmakende programma's heeft het kwartet zich ontwikkeld tot een van de meest frisse en toonaangevende stemmen in de klassieke muziek. In innovatieve programma's gaat het de samenwerking aan met de meest oorspronkelijke stemmen in dans, theater en literatuur. Met optredens die appelleren aan alle zintuigen, slagen ze erin een publiek te winnen voor de rijke klassieke muziektraditie. Zo enthousiasmeren ze zowel de doorgewinterde luisteraar als de nieuwkomer voor het strijkkwartetrepertoire van vroeger en nu. Ragazze werkt graag samen met jonge musici en theatermakers evenals met toonaangevende organisaties als het Nederlands Dans Theater, het Kronos Quartet, Orkater en het Holland Festival. Daarnaast is het kwartet sinds 2017 artistiek leider van festival September Me in Amersfoort.

Rick Stotijn studeerde aan het Conservatorium van Amsterdam bij zijn vader Peter Stotijn, waarna hij zijn opleiding in Freiburg vervolgde bij Bozo Paradzik. In 2013 ontving hij de Nederlandse Muziekprijs. Hij speelde als solist met diverse orkesten in binnen- en buitenland. Veel componisten hebben nieuw werk voor hem geschreven, zoals Roel van Oosten, Kees Olthuis, René Samson, Michael van der Aa, Ned Rorem, Martijn Padding en Britta Byström. Tegenwoordig is Rick aanvoerder contrabas bij het Zweeds Radio Symfonieorkest, maar voert ook regelmatig de basgroep aan bij het London Symphony Orchestra, het Koninklijk Concertgebouworkest, Orchestra Mozart, het Chamber Orchestra of Europe, het Mahler Chamber Orchestra en het Radio Symfonieorkest van Berlijn. Rick Stotijn is docent contrabas aan het Conservatorium van Amsterdam. Rick bespeelt een Rafaele & Antonio Gagliano-contrabas, hem ter beschikking gesteld door het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds.

Het volgende Zaterdagmiddagconcert - zaterdag 23 februari Hertz - 15.00 uur: Ciconia Consort & Paolo Giacometti, piano, Muziek van Janáček, Liszt, Chopin, Bartók en Weiner